

Spremembe v sistemu davka

Te dni je zvezni izvršni svet izdal uredbu o spremembah in dopolnitvah taksne tarife in odločbo o stopnjah davka na dohodek, ki prinašata nekaj bistvenih sprememb glede obdavčenja kmetovalcev. Namen teh sprememb je ta, da se davčne obremenitve razdelijo čim bolj pravilno in enakomerno tako po posameznih pokrajinah, kakor tudi po kategorijah prebivalstva. Te spremembe v davčnem sistemu so naslednje:

1. uvajajo se nove oblike obdavčenja (takse, obvezne

2. progresivna obdavčenja se nekoliko ublažuje;

3. največji del povečanih dohodkov od obdavčenja ostaja občinam in okrajem za pospeševanje kmetijstva, zaščito živine in razvoj cestne mreže;
4. v mejah minimalne in maksimalne davčne stopnje bodo odslej predpisovali konkretne minimalne stopnje republiški organi za vsa republika ali za posamezne rajone in okraje, ne pa okrajni organi kakor do sedaj.

VPLAČILO DAVKA OD KMETOVALCEV V LETU 1954 (v milijonih)

Slika kaže planirano in vplačano vsoto davka v letu 1954. Vidimo, da je zvezni plan določil vplačilo 31.737 milijonov davka (prvi stebel). Ta plan so v republikah zmanjšali na 30.886 milijonov (srednji stebel). Tako zmanjšani republiški plan so zmanjšali še v ljudskih odborih. Razen tega so določena vsota ni bila vplačana, tako da je na koncu leta 1954 namesto 31,7 milijarde vplačano 27,5 milijarde dinarjev.

bolj obremenjena, ker imajo sredstva, na katera se uvajajo takse (vprege, traktorji, mlatilnice, mlini itd.). Če bi obdržali dosedanje progresivno, bi to pomenilo zavirati njihov razvoj. Tako pa bogatejši kmetje ne bodo nič manj obdavčeni kakor doslej.

Ti razponi so obvezni za republike in okraje, s tem, da lahko premikajo doljno mejo, od katere izhajajo, to se pravi, da lahko povečajo minimalno davčno stopnjo.

Eden od problemov sedanjega sistema obdavčenja je ta, da so precejšnje razlike med katastrskimi dohodki, ki služijo za davčne osnove, in dejanskimi dohodki v posameznih rajonih. Do tega prihaja predvsem zaradi razlik v cenah kmetijskih pridelkov

Takse na imetje kmetovalcev

Za dosedanje našo davčno politiko je bilo značilno, da nismo imeli tako obdelanih in raznovrstnih davčnih oblik, ki bi ustrezale različnim oblikam zaslužka in dohodkov v našem kmetijstvu. Davk na dohodek je bil skoraj edina in izključna oblika obdavčevanja kmetovalcev. Zato ni bilo mogoče pravilno razdeliti vseh davčnih obremenitev med zavezanca. Ostalo je neobdavčeno imetje in mnogi dohodki kmetovalcev, ki izhajajo iz raznih uslug v kmetijstvu in raznih nekmetijskih dejavnosti.

Zaradi tega bodo naš davčni sistem izpolnili s tem, da bodo vpeljali druge oblike obdavčevanja, kar bo pripomoglo, da bodo davčne obremenitve pravilneje razdeljene med zavezanca, obenem pa se bo povečala skupna vsota davčevanja kmetovalcev. Zato ni bilo mogoče pravilno razdeliti vseh davčnih obremenitev med zavezanca. Ostalo je neobdavčeno imetje in mnogi dohodki kmetovalcev, ki izhajajo iz raznih uslug v kmetijstvu in raznih nekmetijskih dejavnosti.

Naziv obdavčenega sredstva:	Takse (v din) od	do
Traktorji	10.000	15.000
Vprežna vozila	1.600	4.000
Voli	300	500
Konji	—	1.000
Kotli za kuhanje žganja	2.000	5.000
Mlatilnice (vprežne)	2.000	—
Mlatilnice (na strojni pogon)	6.000	10.000
Mlini (na potokih in rekah)	1.500	—
Mlini s strojnimi (motornimi) pogonom:	—	—
od vsakega para kamnov	3.000	—
od vsakega valja	6.000	—
taksa na hibridno trto (od trsa*)	5	—

* Za prvih pet let predpisujejo zvezni predpisi takso za hibridne vinograde 3 dinarje od trsa, po petih letih pa 5 dinarjev. Ljudski odbori pa lahko že zdaj predpišejo, če se jim zdi potrebno, do 5 dinarjev takse na hibridne vinograde.

na dohodek v kmetijstvu

Takse na vprežno živino

Takse na vprežno živino, ki jih določa nova uredba, so predpisali zato, ker so tista posestva, ki imajo vprežno živino, dejansko v boljsem položaju, kakor pa posestva brez je, in sicer iz dveh razlogov:

1. Posestva, ki imajo vprežno živino, uporabljajo svojo vprego in zato jim je ni treba najemati in plačevati. Nasprotno pa so tista posestva, ki nimajo vprežne živine, primorana, da jo najemajo, kar zelo obremenjuje stroške njihove proizvodnje.
2. Posestva, ki imajo vprežno živino, dobivajo znatna sredstva tako, da s svojo vprego delajo izven svojega gospodarstva, bodisi da posojajo vprego drugim kmetovalcem ali pa opravljajo z njo razna gradbena, gozdna in druga gospodarska dela. Za ilustracijo bomo navedli podatke, ki jih je dobil Inštitut za mehanizacijo kmetijstva z anketo na kmetijskih posestvih različne velikosti, od 1 do 6 ha:

Število anketiranih posestev (od 1 do 6 ha)	183
Skupno število delovnih dni na vsako vprego	200
Od tega izven posestva	33

Na podlagi nekega orientacijskega proračuna* bi dohodki dveh posestev s 6 ha, od katerih ima eno par vprežne

Dohodek posestva z vprežno živino	245.350
Dohodek posestva brez vprežne živine	227.150
Razlika	18.200

Ta razlika, ki po proračunu znaša nad 18.000 dinarjev, bi ostala dejansko neobdavčena, če ne bi vpeljali takse na vprežno živino, tako da bi tak posestva bila v znatno boljšem položaju.

Treba je poudariti, da bodo sredstva, ki jih bodo dobili s to takso — računajo na okrog 800 milijonov dinarjev — v celoti uporabili za pospeševanje veterinarske službe (uničenje nalezljivih bolezni itd.), od česar bo imelo velike koristi celotno kmetijstvo.

* Te podatke je treba razumeti kot proračun, ki daje samo približno orientacijo, nikakor pa ne kot končne in uporabne.

Takse na hibridne vinograde

Uvedba posebnih taks na hibridne vinograde ima namen, da po eni strani izboljša v perspektivi strukturo našega vinogradništva, po drugi strani pa da pravilno obdavi dohodke vinogradnikov.

V hibridnih vinogradih so namreč stroški proizvodnje znatno nižji kakor pri vinogradih z žlahtno trto. Po drugi strani pa tržišče ne dela razlike med hibridnim vinom in vinom od žlahtnih trt, temveč se obe plačujeta po vsebini alkohola. Zato je potrebno uvesti dopolnilni davek na hibridne vinograde, da bi tako

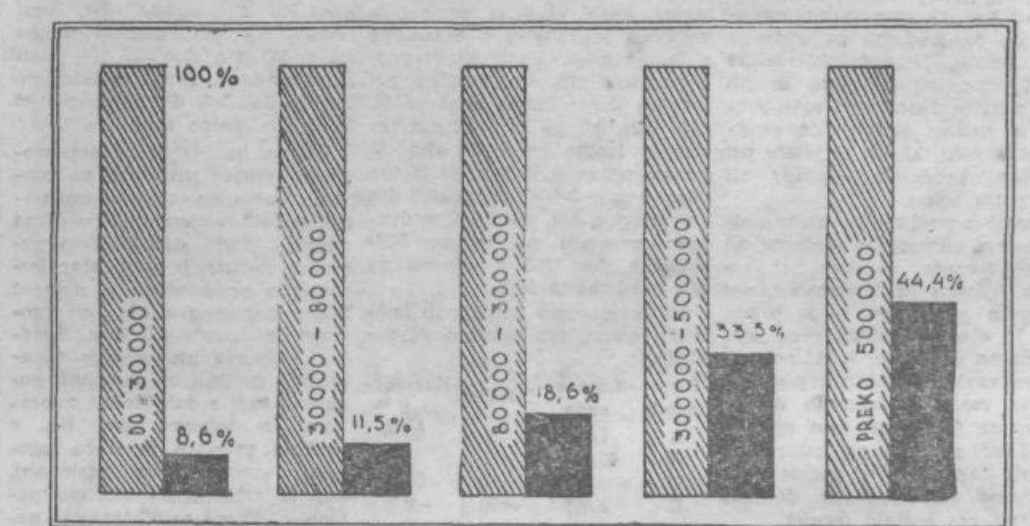
Takse na mlejte

Lani smo povečali cene kruha in žita z namenom, da bi dosegli bolj racionalno porabo žita in zmanjšanjem potrošnje žita postopno izboljšali strukturo prehrane. Ta ukrep se nanaša samo na mestno prebivalstvo, ki kupuje kruh. Ni pa obsegel potrošnje kruha na vasi, ki je zelo velika. Zato naj bi v določeni meri delovala v tej smeri uvedba takse za mlejte. Do te uredbe je prišlo hkrati s podražitvijo kruha in moke po mestih. Ta taksa se plača v znesku od 2 (za pšenično, koruzno in rženo moko) do 3 dinarjev (za belo moko).

Taksa na mlejte je prav tako taka davčna oblika, ki naj, skupno z drugimi oblikami obdavčenja, pripomore k vkladitvi denarnih skladov na vasi z blagovnimi skladi. Denarni skladi so na vasi v povojnih letih namreč precej hitreje rastle kakor po

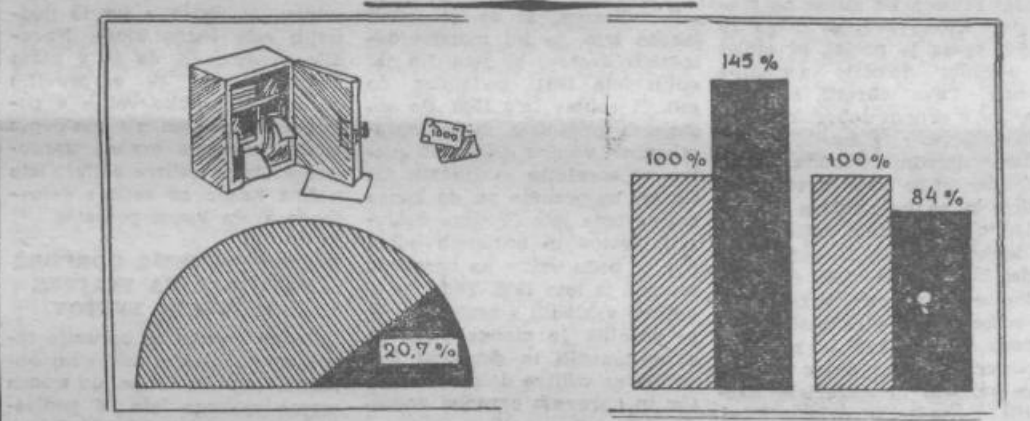
restih, kar se je negativno odražalo na cene in preskrbljenost tržišča. Računajo, da bi z rednim pobiranjem takse na mlejte, lahko potegnili iz vasi okrog tri in pol milijarde dinarjev.

DELEŽ DAVKA V DOHODKIH POSAMEZNIH KATEGORIJI

Slika kaže, kolikšen del svojega dohodka daje vsaka kategorija kmetijskega prebivalstva za davek. Vidimo, da najnižja kategorija, z dohodki do 30.000 dinarjev plača za davek komaj 8,6% od svojega dohodka, kar znaša v absolutni številki simbolično vsoto povprečno 1.000 dinarjev. Toda progresivna kategorija z nad 300.000 dinarji dohodka je precej ostra. Posestva, ki imajo od 300.000 do

Kategorija davčnih zavezancev	Število davčnih zav. (v tisočih)	Dohodek po katastru (v milijonih)	Znesek davka (v milijonih)
do 80 tisoč	2.149	63.048	6.685
80 do 300 tisoč	677	93.681	17.470
nad 300 tisoč	37,5	14.230	4.961

DELEŽ DAVKA NA DOHODEK V PRORAČUNIH LJUDSKIH ODBOROV

Delež davka na dohodek v proračunih ljudskih odborov je nizek in je znašal lani komaj 20,7%. Če k temu dodamo še lokalno občinsko določilo, davek na dediščine in občinski davek na promet, kar vse skupaj znaša okrog 2,8% proračunskih dohodkov, tedaj vidimo, da znaša udeležba dohodka od prebivalstva v proračunih ljudskih odborov komaj 23,5%. Vse ostalo pade v breme drugih, nekmetijskih dejavnosti.

Najvišje in najnižje davčne stopnje

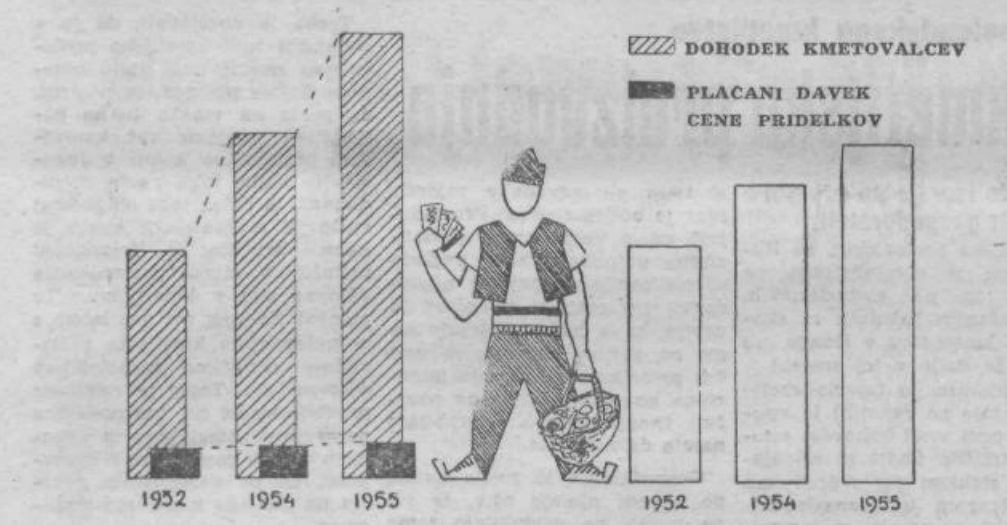
Davčna osnova tisočev din	Davčna stopnja % najmanj	Davčna stopnja % največ
od 30	11	15
30 do 50	12	17
50 do 80	13	20
80 do 120	13	23
120 do 160	15	26
160 do 200	17	29
200 do 250	19	32
250 do 300	21	35
300 do 400	24	38
400 do 500	27	41
500 do 600	30	44
600 do 700	35	44
preko 700	40	44

Pripomba: K tem davčnim stopnjam pride še 3% določila za vse kategorije, tako da znaša razpon od 13 (10 in 3) do 47 (44 in 3) %.

Novo davčne stopnje

V davčni politiki je predpisovanje davka na posamezna gospodarstva zelo važno vprašanje. V tem pogledu imamo pri nas progresivni davčni sistem: večja gospodarstva plačajo davek po višji stopnji. Problem je v tem, kolikšna naj bo stopnja za višje in nižje kategorije. Do lani je znašala minimalna stopnja 6, maksimalna pa 70% od katastrskega

PORAST DOHODKOV KMETOVALCEV IN DAVEK

Dohodki kmetov so porasli znatno hitreje kakor pa vsota davkov. Od leta 1952 do 1955 je porasel dohodek individualnih kmetov od 192 milijard na 376 milijard, ali skoraj dvakrat. V istem razdobju pa se je skupna vsota vplačanega davka povečala od 22,9 milijard na 29 milijard (cenitev za leto 1955), t. j. za okrog 25%.

Tako se delež davka v dohodku individualnega kmeta iz leta v leto zmanjšuje in je znašal:

leta	%
1952	12
1953	9
1954	9,5
1955	7,7

Od leta 1952 so se cene kmetijskih pridelkov povečale za okrog 42%. Povečanje davka pa ni šlo v korak s povečanjem cen. Tako je v praksi to povečanje dohodkov ostalo dejansko neobdavčeno.

To zaostajanje davčnih obremenitev za porastom dohodkov izhaja v prvi vrsti iz nizkih davčnih stopenj nižjih kategorij kmetovalcev, iz nezadostnega zajemanja z davki nekmetijskih dejavnosti in iz neobdavčenja uslug, ki jih kmetje opravljajo s svojim imetjem.

Dohodki kmetov izven kmetijstva

Razen povečanih dohodkov iz kmetijstva so znatno porasli tudi dohodki kmetov iz drugih, nekmetijskih dejavnosti. Ti dohodki so precej višji in znašajo več deset milijard. Od 58 milijard, kolikor so znašali leta 1952, so v letu 1955 porasli dohodki kmetov izven kmetijstva na okrog 90 milijard (cenitev za leto 1955). Ti dohodki niso bili doslej zadosti obsežni z davkom.

